

ÖVENSK.
BRANDMÄNNING
 FACKORGAN FÖR ÖVERIGES BRANDMÄN

N:o 5

A.-B. Centraltryckeriet
Örebro 1915

Maj 1915

Äges af:
**Svenska Brandmänna-
 Förbundet**
 Utkommer en gång i mån.

Redaktör och utgivare:
ARV. W. SVENSSON
 ÖREBRO
 Telefon 26

Prenumerationspris:
 Kr. 2.75 för år. Lösön. 25 öre
 Annonspriiser:
 I texten 1 kr., å andra platser
 70 öre pr cm. och spalt

Något om explosioner och deras uppkomst.

(Forts.)

Beträffande uppblandningen med luft så spela följande två faktorer en viktig roll nämligen själfva blandningsförhållandet och den för handen varande gasens eller ångans specifika vikt, hvartil ytterligare kommer dess sönderdelningsmöjlighet vid beröringen med luften. Af betydelse vid en event. explosionsföreteelse är också rummets storlek samt beskaffenheten af tak, golf och väggar äfvensom förekomsten af öppningar i dessa.

För ävägbringandet af en explosion behöfs äfven en viss mängd syre eller luft. Blandningsförhållandet är för de olika gaserna och ångorna mycket olika. För en hvar af dem har detta dock vissa bestämda gränser, benämnda den "undre" och den "öfre explosionsgränsen", allt eftersom de beteckna den minsta eller den största kvantitet gas eller ånga, som måste eller får förekomma, för att en explosion skall kunna äga rum. Uppnår gas eller ångmängden icke den undre gränsen, så finnes det för litet af denna vara och för mycket luft för att vare sig en explosion eller en antändning skulle kunna komma i fråga. Om å andra sidan gas- eller ångmängden öfverskrider den öfre gränsen, så innehåller blandningen för litet luft till en verklig explosion, men väl kan, under lämpliga förhållanden, hela blandningen

antändas på en gång. Ju längre explosionsgränserna ligga ifrån hvarandra, desto farligare är gasen eller ångan i fråga, ty så mycket större explosionsmöjlighet äger den. Vid bedömandet af ett ämnes explosionsmöjlighet spelar den undre gränsen en mycket viktig roll, ty ju lägre den ligger, desto större är faran. Till de farligaste gaserna räknas acetylen (3—82 %), väte (7—75 %), koloxid (13—75 %), vattengas (9—55 %), lysgas (8—23 %), metan (5—16 %); vid benzol- (benzin) ånga ligga gränserna mellan 3 och 6 %. Gasernas och ångornas specifika vikt spelar såtillvida en roll vid uppblandningen med luften, att de, hvilka hafva ungefär samma specifika vikt som den sistnämnda lättare blanda sig med denna, än de, hos hvilka vikten är högre eller lägre. Lätta gaser stiga uppåt taket, de tunga sjunka ned till golvet. Lättare än luft om dess specifika vikt antages vara t. ex. väte (0,000), lysgas 0,34—0,45, grufgas (0,555), acetylen 0,910, koloxid (0,967) vattengas (bränngas, kraftgas). Tyngre än luften äro t. ex. metylalkoholånga (1,130), svafvelväte (1,102), undersalpetersyra (1,200), alkoholånga (1,012) eterånga (2,302), svafvelkolstoffånga (2,042), benzolånga (2,770). — Gaser och ångor hvilka hafva en från luftens i högre grad afvikande specifik, vikt hafva egenskapen att "vandra" och kunna sålunda an-

och LYPTOSALVA

äro de förnämligaste medel mot stötar och slag.

tändas af en t. o. m. på rätt långt afstånd belägen eld, hvilket sedan kan hafva en explosion tillföjd. Gasers inträngande från en lokal till en annan möjliggöres genom otättheten i golf och tak samt befrämjas i synnerhet af trapphusen. På detta sätt kan en explosion komma att inträffa i en lokal, där någon gasutveckling från början icke alls ägt rum. Den för några gasers egna sönderdelningsförmågan vid beröringen med luft är så till vida fördelaktig, att den något minskar faran. Till denna kategori hör t. ex. svafvelvätet, en gas, som för resten genast ger sin tillvaro tillkänna genom en stark lukt, påminnande om ruttet ägg. Äfven vid andra gaser såsom t. ex. acetylen och lysgas varskos man genom lukten om faran, men detta är ingalunda fallet med dem alla. Fullkomlig luktlös är bland andra den ganska giftiga grufgasen. Dess förekomst kan konstateras endast sålunda, att vid den Dovyska säkerhetslampans låga bildar sig en blå kägla, eller också förlänger sig denna, och då är det allt bäst att taga till reträtten. Hvad lokaliteten beträffar, dess storlek och beskaffenheten af tak, golf och väggar samt öppningarna i dessa, så är att märka, att ju mindre och tätare tillslutet ett rum är, desto mera ödesdiger blifver explosionens verkan.

— Många gaser och ångor äro så beskaffade, att de genom att sammanblandas med andra enahanda ämnen bringas till explosion. För den, som vill skaffa sig mera djupt gående insikter på detta område rekommenderas Dr von Schwarts handbok.

Om uppvirflade stoftpartier af vissa ämnen (mjöl, kork, metall, kol, färger o. s. v.) antändas, kan detta också leda till ett slags explosion. Denna ästadkommes då af redan tidigare förefintliga eller vid den plötsliga antändningen uppkomna gaser, äfven om dessa icke stå i rätt uppblandningsförhållande till luften. Denna omständighet är det skäl att minnas vid eldsvådor i inrättningar, hvilka innehålla ämnen i antydd art.

Orsaken till de med luft, andra gaser och ångor eller stoftpartiklar i rätt förhållande uppblandade gasernas och ångornas antändning och explosioner står vanligen att söka i en tändsticka, en belysningskropp eller en värmeapparat, en gnista, ett blixtslag, eldsvåda i grannskapet o. s. v.

(Forts.)

Fullständig automobilisering af Göteborgs brandkår?

Brandchefen löjtnant C. G. Ekstedt har nu inkommit till drätselkammarens i Göteborg första afdelning med förslag till därvarande brandkårs fullständiga automobilisering.

I den utförliga motivering, som ligger till grund för det märkliga förslaget, påpekar brandchefen, att de erfarenheter, som gjorts såväl vid utlandets brandkärer, som i Stockholm, Norrköping och i Göteborg äro sådana, att han anser sig kunna föreslå en fullständig öfvergång till motor-drivna fordon. Genom öfvergången kommer brandkåren att vinna högst väsentligt i effektivitet.

Men saken har dessutom en annan innebörd af mycket viktig ekonomisk betydelse. Den lätthet och den hastighet, hvarmed de tunga brandautomobilerna kunna framföras, möjliggör nämligen utsträckandet af en brandstations verksamhets område, hvilket med andra ord vill säga, att antalet brandstationer icke behöfver vara så stort, som när fordonen framföras med hästar. Härtill komme, att kostnaderna för uppförandet af nya brandstationer, afsedda för automobil, kunna väsentligt nedbringas på grund af obehöfligheten af stallbyggnader och därmed förenade lokaler.

I den mån staden utvidgas, bör gifvetvis brandväsendet förstärkas ej minst beträffande personalen, men denna personal kan, menar brandchefen, i någon mån göras mindre, då kåren är utrustad med endast automobil.

För en fullständig automobilisering erfordras, enligt brandchefens beräkning, minst 8 tyngre och 4 lättare brandautomobilerna samt 3 till ekonomifordon hänförliga automobilerna. Af de tyngre automobilfordonen utgöras 6 stycken af automobilstegar, däraf 3 med pump, och af 2 automobil-motorsprutor utan stega. På en redskapsautomobilvagn är upplagd en räddningsstega af samma konstruktion som den, hvilken brandkåren redan äger. För att kunna användas, måste denna stega nedtagas från fordonet, hvarefter den af 3 å 4 man med lätthet manövreras samt medelst handkraft utskjutes till sin fulla längd.

Brandchefen går därefter öfver till frågan, huru bilerna skola anskaffas och den därmed förbundna kostnaden. En öfvergång till automobildrift bör gifvetvis ske på det för staden ekonomiskt fördelaktigaste sättet. De utgifter som i sådant fall kunna inbesparas, utgöras af kostnaden för hästars och stallinventariers underhåll och nyanskaffning af hästfordon. Enär dessa kostnader äro högst afsevärda och enär ett kombinerat system af motordrivna fordon och hästfordon,

Gynna Svensk Brandkårs-Tidnings
annonsörer!

ställa sig för staden dyrast, bör, anser brandchefen, det vara för densamma fördelaktigast att öfvergången till motordrivna fordon sker på så kort tid, omständigheterna medgifva. Härigenom inbesparas väsentliga kostnader, hvarjämte de nu befintliga brandfordonen, som tydligen sjunka i värde hvarje år, kunna realiserars på förmånligaste sätt.

Såväl öfverbyggnader som belyningsanordningar på brandautomobilerna samt redskapens montering m. m., utföras genom brandkårens försorg, hvarigenom kostnaderna icke oväsentligen nedbringas, och de brandtekniska synpunkterna bäst tillgodogöras. Då det emellertid i brandkårens verkstäder endast kan medhinnas färdigbyggnad af ett inskränkt antal automobiler årligen, har brandchefen beräknat, att öfvergången i sin hufvudsakliga del icke kan vara avslutad förrän under år 1918.

Enligt förslaget skulle anskaffas tvenne automobilsprutor utan steger, hvilka båda skulle placeras vid hufvudstationen. Brandstationerna vid Gustaf Adolfs torg, i Olskroken och Lundby skulle få vardera en automobilmotorspruta med steger. Särskilda automobilstegar skulle stationeras två vid hufvudstationen och en i Måjorna. Hufvudstationen skulle dessutom förses med en kraftigare slang- och redskapsautomobil samt med en lättare och mera snabbgående dylik. Stationerna i Måjorna och Lundby skulle likaledes få vardera en lätt och snabbgående slang- och redskapsautomobil, hvilka båda biler dessutom skulle vara försedda med pumpanordning. Till ofvanstående komme en lätt och snabb befälsautomobil, en öfvaingsbil samt slutligen en lastbil, samtliga placerade på hufvudstationen.

Af ofvanstående automobiler kommer brandkåren att vid innevarande års slut förfoga öfver en automobilmotorspruta med steger och en kombinerad redskaps- och stegautomobil. Det återstår sålunda att anskaffa 10 brandfordon och 3 ekonomifordon.

Brandchefen har infortrat preliminära bud på dessa från A.-B. Scania Vabis, hvilket afgivits och slutar på en summa af kr. 192,700. Anbudet omfattar beträffande brandfordonen endast chassisset och icke räddningsstegar, öfverbyggnader m. m.

Tre stycken 20 meter och en 25 meter långa räddningsstegar kunna erhållas för en kostnad af 14,700. För belyningsanordningarna, hvilkas utförande och anskaffande verkställas af brandkåren, beräknas en kostnad icke öfverstigande kr. 5,300. Kostnaderna för öfverbyggnader, brandredskapens montering, hvars utförande och anskaffande äfven verkställas af brandkåren, bli icke större än att det ordinarie årsanslaget till underhåll af materiel, räcker till för denna ut-

gift. Hela kostnaden för anskaffande af de för brandkårens fullständiga automobilisering erforderliga automobilredskapen uppgår således till 212,700 kr.

Enligt hvad brandchefen har sig bekant, torde, i den händelsen en anbudsgifvare erhåller en leverans af den omfattning som den ifrågavarande, 5 proc. rabatt på anbudssumman kunna påräknas, hvilken rabatt i detta fall kan upptagas till kr. 9,635, hvadan stadens utgifter för automobiliseringen skulle uppgå till kr. 203,065. Emellertid har man, som förut påpekats, att räkna med vissa af öfvergången betingade besparingar, och brandchefen beräknar, att i realiteten stadens kostnad komme att sluta på kr. 178,065. Om brandautomobilernas varaktighet vidare bestämmes till 15 år och ränta beräknas till 5 procent kan det för automobiliseringens genomförande erforderliga kapitalet, 178,065 kr., amorteras med en årlig afgift af 16,686 kr. Denna amorteringssumma öfverskrider icke nämnvärt den, som erhålles genom inbesparingar i ofvan nämnda utgiftsposter.

Femton år för automobilernas varaktighet anser brandchefen nog vara en väl kort tid, i synnerhet för de biler, som komma att placeras i Måjorna, Olskroken och Lundby, hvarifrån utryckningar ske omkring 20 gånger om året, men han har ändock icke ansett sig kunna vid beräkningen sätta den högre i medeltal på grund af gatornas mindre

G. C. FAXE . MALMÖ

Gassvetsningsapparater.

Upplifningsapparater

för drunknade och osförgiftade.

Strålkastare

för brandkårsvagnar och automobiler
m. m.

Belysningsanordningar

för biografen. Eldsäkra intygadt af
Tarifföreningen.

Rökhjälmar

med syreförråd, att användas utan förbindelse med luftpump eller luftslangar.

Begär offerter och beskrifningar!

G. C. FAXE . MALMÖ

goda beskaffenhet härstades och stadens säregna terrängförhållanden, faktorer, som sätta stora fordringar icke blott på automobilers utan ock på hästfordons hållbarhet.

För brandredskapens underhåll finnes i utgiftsstaten ett anslag af 7,000 kr. Detta anslag torde, så vidt brandchefen nu kan se, vara tillräckligt äfven sedan automobiliseringen genomförts såväl för brandredskapens underhåll som för driften af automobilvagnarna, ehuru det naturligtvis kan inträffa omständigheter, som göra, att anslaget måste höjas.

Brandchefen betonar ytterligare, att öfvergången till motordrift kommer att medföra afsevärda besparingar.

Enär brandkären dessutom som det värdefullaste momentet vinner högst betydligt i effektivitet torde således alla skäl tala för en öfvergång till motordrifna fordon.

Under förutsättning, att afdelningen godkänner förslaget till brandkärens automobilisering, hemställer därför brandchefen, med stöd af hvad som anförts, att afdelningen måtte hos stadsfullmäktige göra framställning att i och för brandkärens förseende med motordrifna fordon för åren 1916, 17 och 18 anvisa ett belopp af 212,700 kr. att utgå med 66,000 kr. för år 1916, 82,950 för 1917 och 63,750 för år 1918. G. P.

Brandsäkerheten å hotellen

i Göteborg granskas f. n. af brandchefen, som på det hela funnit säkerhetsanordningarna tillfredsställande, åtminstone på de större hotellen.

I skriftelse till direktionerna för de större hotellen har brandchefen påbjudit följande:

1) Ofvanför befintliga reservutgångar och på lämpliga platser å korridorväggarna skall med tydliga bokstäver, helst i rött, ordet reservutgång målas på svenska, tyska, engelska och franska språken. Dessutom målas en pil, angifvande riktningen af reservutgången.

2) Reservutgångens läge bör belysas med en röd lampa.

3) Dörrarne till reservutgången skola alltid vara olåsta.

4) Tryckta plakat böra finnas inom varje resanderum, innehållande en anmaning till de resande att innan de gå till sängs göra klart för sig hvarst befintliga reservutgångar i den våning, där deras rum äro belägna, äro att påträffa.

Nyanskaffning.

Karlskrona.

I början af föregående år träffades aftal med Ludwigsbergs Verkstads Akt.-Bolag, att verkstaden skulle inköpa ett begagnadt men godkänt automobilchassis, och å detsamma inmontera en Ludwigsbergs centrifugalpump om 1,500 min.-liter.

Pumpen skulle förses med kylmantel samt erfordrig växlingsanordning för pumpens förbindande med motorn i automobilchassiset.

I januari innevarande är var detta arbete färdigt, och efter godkända prof levererades chassis och pump till härvarande brandkär.

Öfverbyggnad, reparation af motor och chassis, förstärkning af fjädrar m. m. samt målning af hela fordonet har sedan verkställtts å kärns verkstäder och med kärns egen personal.

Den 21 april var arbetet härmed färdigt, och automobilmotorsprutan insattes, efter föregående prof, såväl i körning som med pump, för utryckning.

Motor och chassis är af typ "Bentz". Motorn är fyr cylindrig om 40—45 hästkrafter och försedd med Bosch magnetändning samt batteritändning för start.

Gaspådragningen regleras antingen med vev i styrtratten eller med fotpedal.

Växellådan har 4 utväxlingar för gång framåt samt 1 för gång bakåt.

Pumpen är en Ludwigsbergs centrifugalpump, som ger max. 1,500 min.-lit., försedd med två uttag för 76 mm. tryckslang och 2 uttag för sugslang.

Pumpen är försedd med kylanordning, för

Slangklämman ENORM

är den bästa förekommande.

Den är fullt brukbar vid förekommande slangdiametrar samt profvas och garanteras fungera vid slangledning med 14 atm:s tryck.

Pris pr galvaniserad apparat kr. 15:—

Beställningar göras hos

Brandchefen, Uppsala.

extra afkyllning af motorn under den tid pumpen är i arbete.

Vid pumpens igångsättning fyller sugledning och pump medelst en särskild evakueringspump.

För pumpens förenande med motorn är en särskild växlingsanordning anbragt, placerad under åksätet.

Belysningen är elektrisk och består af: 1 st. strålkastare, 2 st. sidolyktor och 1 st. baklykta.

Kraft till belysningen och batteritändningen lämnas af 2 st. Ljungner accumulatorer, om hvardera 6 volt.

Å automobilsprutan medföres: 2 st. slangrullar, 4 st. stålrör, 1 st. brandposthufvud, 1 st. brandpostnyckel, 5 m. sugslang i två längder, grenrör m. m. småmateriel.

Automobilmotorprutans vikt är med full utrustning och 6 man 2,700 kg., hvaraf å bakaxel 1,600.

Motorsprutan är i första hand afsedd för inkoppling till brandpost.

Trycket i vattenledningen är på de högst belägna platserna i staden knappast 2 kg. i gatan.

Vid afprofnig af motorsprutan slogs alarm från brandskåpet vid Högbergsgatan och inom 4 minuter var såväl den mekaniska stegen som motorsprutan på platsen. Stegen upprestes mot hattfabrikens tak och å brandposten i hörnet af Högbergsgatan och Möllebacksgård påkopplades en slang, hvars tryck förstärktes genom motorsprutan, hvarifrån en 76 mm. grof slangledning drogs, som därefter förgrenades i tvänne 63 mm:s ledningar. Båge ledningarna uppdrogos därefter å hattfabrikens tak, där man först släppte på vattnet med enbart vattenledningens tryck och sedan förstärkt med motorsprutan. Skillnaden var påtaglig. Med enbart vattenledningens tryck var strålen ytterligt svag och hade synbarligen ej gjort stor verkan vid en eldsvåda. Att märka är dock att på denna punkt trycket är bland det svagaste i hela staden. Med förstärkning af motorsprutan uppnåddes ett tryck af 7 kg. mot 2 fört och strålarna blefvo kraftiga och nådde en höjd af närmare 30 meter.

De öfriga proven utfördes vid Borgmästarekajen med vattentillförsel genom sugslang från sjön. I öfrigt användes samma slangar och bestrålningen ägde äfven nu rum från hattfabrikens tak. Ungefär lika stor strålhöjd nåddes. Pumpen arbetade då med ett slengttryck af 8—9 atmosfärer. Vid de två sista proven användes fyra slangar hvilka manövrerades från kajen och riktades ut mot Borgmästarefjärden. Äfven nu uppnåddes kraftiga och vackra strålar af ungefär samma höjd som förut.

Afprofnigen i sin helhet kan betecknas som mycket lyckad och den nya sprutan visade sig fungera synnerligen väl. Den är af synnerligen

stor betydelse, särskildt i fall som här, där profvet gjordes, där vattenledningstrycket är så svagt.

Afprofnigen leddes af v. brandchefen brandmästare P. A. Nilsson, då ordinarie brandchefen R. Lundborg genom sjukdom var förhindrad närvara. Denne har, som brandsirellens v. ordf. kommissarie Carlsson påpekade vid afprofnigen, ifrigt arbetat för att anskaffa sprutan.

Karlskrona har nu för en kostnad af endast c:a 16,000 kr. en automobilfredskapsvagn och en motorspruta med 1,500 min. liter-effekt, under det en annan svensk stad i dagarna får sig levererad en motorspruta med endast 1,200 min.-lit. kapacitet för 20,500 kr.

De nu anskaffade motorvagnarna i Karlskrona äro visserligen icke nya, men den först anskaffade, som tillhört prins Eugen, har nu varit i drift utan att något som helst fel sedan slutet af 1911 inträffat. Då det nyinköpta motorchassiset som tillhört konungen, är af samma fabrikat och storlek, hoppas brandstyrelsen att den skall fungera lika tillfredsställande.

Sv. Skogsbrandförsäkringsbol.

bolagsordning stadfäst af Kungl. Maj:t.

Försäkringsinspektionen afstyrkte, såsom på sin tid meddelades, ansökan om stadfästelse å bolagsordning för Svenska Skogsbrandförsäkringsbolaget — ömsesidigt — och såsom skäl för afstyrkandet anfördes, att bolaget skulle komma att bli till hinders för anordnandet af den tvångsbrandförsäkring i statsanstalt, som försäkringsinspektionen förordade.

Nu har emellertid Kungl. Maj:t i strid mot försäkringsinspektionens hemställan stadfäst bolagsordningen. Denna för landets skogsägare välkomna nyhet torde få anses innebära, att frågan genom tvångsbrandförsäkring genom statens försorg fallit.

Till följd af det motstånd försäkringsinspektionen af angifna skäl rest mot bolagets tillkomst har organisationsarbetet under den lämpligaste tiden februari till maj måst ligga nere, men lär det nu vara stiftarnes mening att trots denna kända olägenhet söka påskynda organisationsarbetet, så att bolaget kan konstitueras och börja sin verksamhet redan i år.

Prenumerera på Sv. Brandkårs-Tidning!

Stockholms brandväsende.

Under år 1914 har brandkåren alarmerats 351 gånger. Dessutom hafva inom hufvudstaden inträffat 394 kända tillbud till eldsvådor, för hvilkas släckning brandkårens biträde ej påkallats.

29 gånger har kårens hjälp påkallats i och för spåravgasolyckor, upptägnin af hästar ur gropar m. m. dyl.

38 eldsvådor hafva varit af den omfattning, att två eller flera slangledningar från automobil-motorsprutor, ångsprutor eller från brandposter varit behöfliga för släckningen, 41 eldsvådor hafva släckts med en slangledning, och vid öfriga eldsvådetillfällen hafva endast pyttsprutor o. d. mindre släckningsredskap kommit till användning.

Utbetalda brandskadeersättningen, 827,011 kr. 16 öre, hvaraf 235,965 kr. 40 öre för fast egendom och 591,045 kr. 76 öre för lösegendom, utgör 1,87 procent af försäkringssumman för brandskadad egendom.

Den väglängd, som af brandkåren tillryggaglagts under färd i och för gjorda alarmeringar, har uppgått till 1,658 km.

Tiden, som använts för färd till och från eldsvådor samt desamma släckning, har utgjort 929 timmar eller i medeltal 2 tim. 39 min. för hvarje utryckning.

Olyckshändelser eller tillbud till dylika hafva inträffat vid nedanstående brandtillfällen:

Torsdagen den 8 januari kl. 4.2 f. m. vid eldsvådetillbud inom bostadslägenhet 3 tr. upp Upplandsgatan 30 var 1 äldre kvinna utsatt för fara.

Torsdagen den 8 januari kl. 10.16 e. m. vid eldsvåda inom gårds huset Västerlånggatan 36 voro 5 kvinnor och 3 män utsatta för öfverhängande fara men lyckades i sista stund rädda sig.

Onsdagen den 14 januari kl. 11.54 e. m. vid eldsvåda inom ett vagns- och varuskjul Hornsgatan 153 blef 1 man bränd å ansikte och händer.

Lördagen den 28 februari kl. 6.45 e. m. vid eld i en filmsrulle inom maskinrummet till biograflokalen Drottninggatan 66 blef maskinisten svårt bränd i ansiktet och måste i sjukvagn föras till sjukhus. En intensiv rök utträngde i salongen, hvilken dock utrymdes utan olyckshändelse.

Onsdagen den 11 mars kl. 8.48 f. m. vid eldsvåda inom i huset Kungsgatan 40 inrymda lager- och kontorslokaler var 1 man, som befann sig 2 tr. upp, utsatt för öfverhängande fara men räddades af brandkåren.

Tisdagen den 5 maj kl. 10.21 e. m. vid eldsvåda inom ett tvåväniogs bostadshus af trä Östra Varfsgatan 8 blefvo 2 kvinnor svårt brända och affördes i sjukvagn till sjukhus, hvarest de sedermera afledo, 1 man var vid brandkårens ankomst

innebränd; 2 män, 2 kvinnor och 1 barn räddades af brandkåren medelst skarfstegar från andra våningen.

Fredagen den 19 juni kl. 5.43 e. m. vid eldsvåda inom bostadsrum och närgränsande tvättstuga å n. b. inom gårds huset Kammakaregatan 68 blef 1 kvinna vid försök att släcka elden bränd å ansikte och händer, så att hon måste afföras till sjukhus.

Måndagen den 22 juni kl. 1.36 e. m. vid eldsvådetillbud inom bostadslägenhet å n. b. Nybrogatan 18 blef 1 kvinna bränd å högra handen.

Onsdagen den 22 juli kl. 5.5 f. m. vid eld genom explosion i garage i källarvåningen Kungstensgatan 10 blef 1 man bränd å händer och armar samt i ansiktet.

Tisdagen den 28 juli kl. 4.55 e. m. vid eldsvådetillbud inom Regeringsgatan 18 blef 1 man bränd å händer och armar, så att han måste afföras till sjukhus.

Torsdagen den 30 juli kl. 2.58 e. m. vid explosion af öfverhettadt mjöl inom marmeladfabrik i källarvåningen Karlbergsvägen 18 fingo 2 kvinnor håret afsvett. En person, som passerade förbi på gatan, fick en glasskärfva från ett söndersprängt fönster i foten. Alla tre affördes till sjukhus.

Fredagen den 18 september kl. 12.39 f. m. vid eldsvådetillbud inom bostadsrum, tillhörande hotell Arrfursten 3 tr. upp Drottninggatan 48 blef en man bränd å länden, hvarjämte 10 män och 5 kvinnor voro genom rök utsatta för fara.

Tisdagen den 17 november kl. 5.29 f. m. vid eldsvåda inom varulagerlokal 1 tr. upp Kungsgatan 57 B voro 14 kvinnor, 11 män och 2 barn genom att trappuppgången fyllts med rök utsatta för fara och måste genom brandkårens försorg föras ned för trapporna.

Måndagen den 7 december kl. 6.19 e. m. vid eldsvådetillbud inom bostadslägenhet Pipersgatan 5 voro 2 barn utsatta för fara.

Fredagen den 11 december kl. 5.29 e. m. vid eldsvådetillbud inom bostadslägenhet 1 tr. upp Drottninggatan 114 blef 1 man bränd å högra handen.

Brandkårens personal har vid flera tillfällen varit utsatt för allvarliga olyckstillbud samt ådragit sig skador, hvilka, ehuru af öfvergående art, likväl i ett flertal fall nödvändiggjort läkarevård.

*

Eldsläckningsredskapen har under året erhållit en mycket värdefull och kraftig tillökning genom anskaffandet af tvenne automobilmotorsprutor och en mekanisk stege å automobil, hvilka redskap placerats på den numera med enbart motordrifna fordon utrustade Katarina brandstation.

Från Aktiebolaget Scania-Vabis i Södertelje hafva nämligen inköpts trenne automobilunderreden, däraf tvenne försedda med baktill monterad 1,500 m. l. Raggump från Rich. Klinger, Berlin-Tempelhof, och ett med en upphängningsanordning för en 25 m. lång mekanisk steg, levererad af Allmänna brandredskapsaffären i Stockholm.

Öfverbyggnader och redskapsmontering m. m. hafva utförts i brandkårens verkstäder.

Automobilfordonen äro försedda med 4-cylindriga benzinatorer med en cylinderdiameter och slaglängd af resp. 135 och 155 mm. och utvecklade en styrka af 60 hk., hvarigenom en hastighet af 40 km. i timmen uppnås på jämn väg och stigningar af 1 på 6 öfvervinnas.

Motorerna äro försedda med tvenne tändningar, nämligen dels en Bosch-magnetändning, dels en Bosch-dubbeltändning med magnetapparat och Jungner-accumulator.

I tvenne explosionssäkra behållare, hvaraf den ena på armaturskärmen och den andra under förarsitsen, medföras omkring 170 l. benzín.

De prof, som verkställts med såväl pumpar som fordon, hafva utfallit till stor belägenhet.

De trenne fordonen, som hvardera äro försedda att transportera 10 à 12 man, äro, med undantag af att ä automobilen för den mekaniska stegen ej medföras sugslangar, vattenkar, hakstegar och utskjutstege, för öfrigt likformigt utrustade.

Af viktigare redskap medföras:

- 600 m. 65 mm. tryckslang;
- 9 m. 120 mm. sugslang;
- 1 vattenkar, hopfällbart;
- 4 skarfstegar;
- 4 hakstegar;
- 1 12 m. lång utskjutstege;
- 1 språngsegel;
- 1 räddningssäck;
- 1 korg med lifräddningslina;
- 1 Drägers rökapparater;
- 1 flyttbar strålkastare;
- 2 pyttsprutor;
- 2 brandposthufvuden;
- 2 grenrör;
- 6 strålrör, däraf 4 med mekaniska munstycken; slangklämmare, elektriska handlykter, yxor, spett, grepar, presenningar m. fl. mindre redskap.

Till inköp af den ena automobilmotorsprutan har Stockholms stads brandstodsbolag till försäkring af lösegendom bidragit med den frikostiga gifvan af 15,000 kr.

Brandkårens slangförråd har ökat med 1,500 m. 65 mm. línslang af Jonsereds fabrikers tillverkning och 18 m. 120 mm. gummispiralsugslang, hvarjämte har inköpts 50 st. 65 mm.

idealkopplingar, 2 Drägers rökapparater, 4 Perkesprutor, mekaniska munstycken samt stålrör m. m.

I verkstäderna hafva förfärdigats 4 fullständiga öfverbyggnader till automobilunderreden, hak- och skarfstegar, brandposthufvuden, grenrör, flyttbara strålkastare, elektriska handlykter, slangklämmare o. d. varjämte ä redskapen m. m. erforderliga reparationer verkställda därstädes.

Å sjöängsprutan Phoenix har inlett elektrisk belysning i anslutning till stadens belysningsnät, hvarigenom belysning och kokning med fotogén undvikas, då sjöängsprutan är förlagd vid sin kajplats.

Ängsprutorna nr 1 och 4 hafva vid Tullgarns mekaniska verkstad genomgått en grundlig reparation.

*

På grund af bland annat de goda erfarenheter, som gjorts med de år 1912 anskaffade automobilredskapen — en automobilmotorspruta och en manskaps- och öfningsautomobil — ansåg sig brandchefen kunna förorda en fullständig öfvergång till motordrifna fordon.

Ett förslag härtill godkändes och tillstyrktes af drätselnämndens första afdelning samt bifölls den 21 september 1914 af stadsfullmäktige, hvilka till automobilers anskaffande anvisade ett belopp af 185,000 kr.

Enligt den uppgjorda planen till automobilseringen, som i hufvudsak skall vara genomförd före den 1 januari 1918, kommer brandkåren att förfoga öfver följande automobilfordon, nämligen:

- 7 automobilmotorsprutor;
- 6 automobilstegar, däraf en af Magirustyp;
- 1 slang- och redskapsautomobil, äfven försedd med anordning för belysning af brandplatser o. d.;
- 1 redskapsautomobil;
- 5 lätta och snabbgående automobiler;
- 1 befälsautomobil;
- 1 manskaps- och öfningsautomobil;
- 1 lastautomobil;
- 2 kombinerade djurtransport- och olycksfallsautomobiler samt
- 3 sjuktransportautomobiler.

Den 6 oktober 1914 undertecknades med Aktiebolaget Scania-Vabis i Södertelje kontrakt om leverans af samtliga för automobilseringens genomförande erforderliga automobilunderreden. Öfverbyggnaderna äfvensom redskapens och belysningens montering skola däremot utföras å brandkårens verkstäder.

Med undantag af den 1912 från Neue Automobil Gesellschaft i Berlin inköpta automobilmotorsprutan kommer således brandkårens automobilpark att bestå af automobilfordon af svensk tillverkning.

Till anskaffandet af tre automobilmotorsprutor samt en lätt och snabbgående automobil har Stockholms stads brandförsäkringskontor till staden överlämnat den frikostiga och storartade gåfvan af 75,000 kr.

Sedan af Aktiebolaget Lux ett flertal lyckade eldsläckningsförsök med flytande kolsyra utförts inför brandkårens befäl, hafva en del intresserade brandförsäkringsbolag till brandchefens föfogande ställt en summa af 10,200 kr. för praktiska försöks anställande i större skala.

För detta ändamål har till och med den 31 augusti 1915 förhyrts en 3-tons lastautomobil, på hvilken placerats 40 st. kolsyrebehållare, apterade för eldsläckning enligt Aktiebolaget Lux' system.

Varje behållare rymmer 20 l. flytande kolsyra, hvidan sammanlagt medföres 800 l. — en kvantitet, som efter verkställda noggranna beräkningar enligt uppgift skall vara tillräcklig att exempelvis släcka en brinnande vind om 2,000 kbm. innehåll.

Behållarna stå i förbindelse med tvenne 75 m. långa 12 mm. spiralslangar, hvarigenom de kunna tömmas på omkring 20 minuter.

Vid trenne tillfällen under året hafva vid eld i kolupplag kolsyrebehållare rekvirerats från Aktiebolaget Lux och flytande kolsyra tillförts eld-hården samtidigt med vattenbegjutning.

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFFÄREN

E. Bergström & Comp.

Scheelegatan 22

STOCKHOLM

Specialaffär för

BRANDMATERIEL

Guldmedalj Stockholm 1897.

Högsta pris
i Gefle 1901.

Stadsdiplom
Berlin 1901.

Brandorsaker.

(Forts. fr. n:r 1.)

Vätskor, som bilda brännbara gaser. Redan vid ganska låg temperatur utvecklas brännbara gaser af vissa vätskor, såsom bensin, svafveleter, kolsvafvel, om de komma i beröring med luften. Om det då finnes eld i närheten antändes gasen, och elden fortplantar sig till det kärl, hvari vätskan förvaras, samt sätter denna i brand. Då dessa gaser äro ungefär $2\frac{1}{2}$ gång tyngre än luften, bortgå de icke genast, om luften är stilla, utan föras som en tung gas uteder marken. Härigenom kan antändning genom dylika gaser ske å platser som äro långt aflägsna från deras utgångspunkt.

I en eterfabrik uppstod eldsvåda till följd däraf, att den gas, som utvecklades från en sönderslagen eterflaska, fortplantade sig genom en afloppskanal, som var ungefär 1 km. lång, samt slutligen vid kanalens ändpunkt kom i beröring med eld.

Från en byggnad för renande af bensin fördes bensinångor genom den öppna dörren öfver gården till det mer än 10 meter därifrån belägna ångpannerummet, där antändning skedde; lågorna slogo mot fabriken och åstadkommo där en explosion.

Fotogen, sprit och brännbara oljor. Genom att hålla upp dylika vätskor i närheten af öppet ljus likasom äfven genom att använda dem vid uppgörande af eld hafva mångfaldiga gånger eldsvådor uppstått. I färgerier och kemiska tvättanstalter antändes ofta bensinen i skölkaren utan inverkan af någon eld eller värme. I Tyskland förekomma årligen omkring 30 eldsvådor af sådan anledning, och de bero därpå, att gnidningselektricitet uppstår vid sköjlning af tyger i bensinbadet.

Fyrverkeri och illumination blifva rätt ofta anledning till eldsvådor på det sätt att eld fattar i gardiner, draperier eller artiklar i butiksfönster.

Då Cleveland blifvit vald till president i För-enta staterna, lät en af hans anhängare i Biddeford, i glädjen öfver valets utgång, anställa ett fyrverkeri. En raket gick i en lång bäge och föll ned i en skorsten till ett bomullsspinneri, exploderade samt satte spinneriet i brand.

Natten mellan den 8 och 9 februari 1893 uppstod eldsvåda i Schäfers restauration i Berlin därigenom att en gäst antände en raket, en s. k. granat, som utsände små stjernor och eldkulor; dessa antände i närheten varande konstgjorda blommor som befunno sig i en från taket nedhängande ampel, och elden spridde sig till granris, som till prydnad anbragts vid väggarna, och inom ett ögonblick stod hela rummet i lågor.

Sju personer som icke hunno komma ut i det fria, kväfdes.

Eldsvådor till följd af maskindrift.

Vid maskindrifft kunna eldsvådor uppstå i främsta rummet på följande sätt:

Friktion vid hjul och maskindelar. Genom friktion kan eldsvåda uppstå, då maskinerna gå mycket fort, då dåliga smörjämnen användas eller då man uraktlåter att smörja. Äfven genom en tillfällighet kan friktion uppstå och leda till antändning; det har t. ex. inträffat, att några halmstrån fastnat vid axeln af ett tröskverk, gnidits mot träbeklädnaden samt antänts till följd af axelns stora hastighet.

Explosioner. Ångpanneexplosioner inträffa mycket ofta; i Tyskland förekommo 168 sådana explosioner under åren 1877—1887 och i England öfver 1,600 under åren 1800—1880. Ut i kvarnar händer det ofta att mjöldammet exploderar, om det förekommer i stora mängder samt kommer i beröring med öppen eld. På samma sätt kan korkdam explodera t. ex. i linoleumfabriker. Tillverkning af vanligt krut, nitroglycerin, dynamit och andra sprängämnen är förenad med utomordentligt stor fara för explosion.

Gnistor från lokomotiv och lokobiler. Vid lokomotiv komma gnistor dels från skorstenen, hvarefter vinden för dem vidare bort, dels från askklådan, hvarvid de, om de händelsevis falla i viss vinkel mot hjulen, kunna kastas långt åt sidan.

Man har under senaste tiden infört gnister-släckare och gnisterfångare, men dessa synas icke erbjuda tillräckligt skydd.

Tillfälliga orsaker. Den mest oskyldiga handling kan blifva anledning till en eldsvåda, om olyckan är framme.

I en butik ställde någon en stega på en bräda, på hvilken fanns en del flaskor, innehållande fotogen; han halkade omkull och drog med sig i fallet en flaska, som rullade till kakelungnen och där antändes oljan.

Äfven djur kunna gifva anledning till eldsvåda. En fru beströk sin hund med fotogen för att befria honom från ohyra; hunden kom i närheten af en kakelugn, fattade eld och förorsakade eldsvåda.

Hos en operasångerska i Paris inträffade det 1892, att en del värdesaker såsom taflor, spetsar och smycken till ett värde af ungefär 300,000 francs förstördes genom eldsvåda, som uppkommit på det sätt, att under hennes frånvaro tvenne katter råkat i slagsmål och därvid slagit omkull en brinnande lampa. (Forts.)

Stor skogsbrand.

En sträcka på öfver en mil i längd härjad.

Tisdagen den 25 d:s vid 1-tiden på middagen antände gnistor från ett lokomotiv på Trollhättan —Nossebro järnväg skogs- och mossmarker på flera ställen inom Främmestads socken. Då stark vind rådde och marken var mycket torr, dröjde det ej länge innan elden tagit en oroväckande fart.

Genom de tätta rökmassorna och genom uppåtbåd kallades snart folk från olika platser till brandområdet. Man lyckades släcka elden på ett par af de antända platserna men på ett par andra områden visade det sig hart när omöjligt att kunna stäffa det rasande elementet. Elden började ungefär på gränsen mellan Skaraborgs och Älfsborgs län och drog sedan fram öfver Frambo socken öfver tvenne stora mossar, Stammossen och Öjemossen.

Området var delvis bevuxet med vacker skog, och man sökte genom förhugningar i denna förhindra eldens spridning. Släckningsmanskapat visade sig emellertid vara allt för fåtaligt, för att kunna hejda eldens spridning, hvarjämte arbetet i hög grad försvårades genom att elden uppträdde på olika platser.

Inne i skogen voro flera torplägenheter och uthusbyggnader belägna. Man försökte afvärja eldfaran för dessa genom att rifva af taken, där dessa bestodo af halm. Icke förty jämnades flera hus med marken. Några olycker ha dock ej hittills försports, och man förmodar att invånarna hunnit sätta såväl sig själfva som husdjuren i säkerhet. Elden rasade hela eftermiddagen med oförminskad styrka och vid 8-tiden på aftonen hade den hunnit i närheten af Trököma kyrka. Branden hade då, sedan vinden mot aftonen saktat af, något lagt sig i styrka. Det beräknas att en sträcka på öfver en mil i längd härjats.

Som man ej ansåg sig med det manskap som fanns tillgängligt kunna blifva herre öfver elden rekvirerades militärhjälp.

Jonsereds Fabrikers Aktiebolag

GÖTEBORG

rekommenderar sina tillverkningar
af sprutslangar af prima kvalitet.

Denna anlände vid 2-tiden på natten och grep sig genast an med släckningsarbetet. Vinden hade då betydligt mojnaf af, varför det blef möjligt att med hjälp af det nytillkomna släckningsmanskapet hålla elden inom det redan härjade området. Det såg en stund ut som om elden skulle nå ända fram till Frambo stationsområde, men man lyckades dock afvärja faran. Ytterligare militärhjälp anlände senare från Axvall och inalles 500 man från regementet ha hela dagen varit sysselsatta med eftersläckning.

På e. m. tilltog vinden åter i styrka och kastade dessutom ett par gånger om, hvarvid elden ånyo började ta fart. Då man befara de att branden skulle komma att på allvar blossa upp igen, begärdes ny militärhjälp. Vinden saktade emellertid senare af igen, hvarför någon omedelbar fara ej torde föreligga. Ortens befolkning har hela tiden varit militären behjälplig med släckningsarbetet.

Af den brunna skogen är största delen tillhörig kronan. Värdet har ännu ej ens närmelsevis kunnat anges, men den härjade skogen representerar betydande belopp.

Elden hade härjat ett område på nära en mil i längd och två och en half km. i bredd. Det uppgifves att sex stycken ladugårdar, två boningshus och ett 10-tal torflador lagts i aska.

Som mycket litet regn har fallit i dessa trakter torde det dröja länge innan elden blifver fullkomligt släckt i de stora mossarna.

Notiser.

Större eldsäkerhet i våra kyrkor.

Med anledning af de eldsvådor som skadat eller ödelagt ett stort antal kyrkor å skilda orter i vårt land, har öfverintendentensämbetet gått i författning om verkställandet af en utredning rörande orsakerna till dessa eldsvådor samt huruvida man genom särskilda föreskrifter skulle kunna vinna större säkerhet mot eldfara.

Betydelsefull uppfinning för telegrafverket.

En reparatör Karlsson vid Eslöfs telegrafstation har gjort en uppfinning, som går ut på regenerering af torrelement medelst salmiaklösning.

Uppfinningen har stor betydelse för telegrafverket, hvilket därigenom brakts ur en stor förlägenhet, som uppstått genom att vissa materialier för elementen under nuvarande förhållanden ej kunna importeras.

Telegrafstyrelsen har tillerkänt Karlsson en gratifikation af 100 kr.

Signalanordning för starkström.

Ingenjör Erik Fagerlind har konstruerat en apparat för transformering af vanlig elektrisk belysningsström till en så låg spänningsgrad att den kan användas i de vanliga inomhus förekommande ringledningarna. Härigenom undviks besväret med de galvaniska batterierna och anläggningen blir billigare i underhåll och säkrare i drift. Anläggningar enligt gamla systemet kunna ändras till detta med bibehållande af ledningsnätet. Ett konsortium har bildats för exploaterandet af konstruktionen.

Lund.

Eldsvåda utbröt den 5 maj i ett vid Stadsparken i Lund liggande statarhus, tillhörande Klostergården. Huset, som var bebott af fyra familjer, nedbrann så godt som fullständigt. Brandkåren utryckte, men ångsprutan kom ganska fort i ett kritiskt läge. Elden slog emot platsen, där sprutan stod, så häftigt, att manskapet måste öfvergifva sprutan i hvilkens trävrike det fattade eld. Flera gånger försökte brandkårens folk, insvepta i våta dukar, rädda undan sprutan. Till slut anlände militärhjälp och det lyckades den omsider att få rep om sprutan och draga undan densamma. Sprutan blef illa åtgången af elden.

Svenska Skogsbrandförsäkringsbol.

Organisationskommittén för Svenska Skogsbrandförsäkringsbolaget arbetar nu, sedan kungl. maj:ts stadsfästelse å bolagsordningen vunnits, med högtryck för bolagets bildande.

I första hand ha hänvändelser gjorts till ett flertal representativa män på skogsbrukets och skogsvårdens område att ställa sig i spetsen såsom inbjudare till bildande af det ömsesidiga bolaget. Bland dem, som redan förklarar sig villiga att gå med som inbjudare och försäkringstagare, märkes i främsta rummet prins Carl, hvilkens speciella intresse för skogs- och landbruk är känt.

Inbjudan till bolagets bildande beräknar organisationskommittén kunna utsändas omkring den 1 juni. Därefter börjar arbetet för sammanbringande af det för bolagets bildande nödiga försäkringsbeståndet 25,000,000 kronor. Genom annonser i pressen komma meddelanden att lämnas om närmast berande ombud.

Tills vidare adresseras meddelanden till *Svenska Skogsbrandförsäkringsbolaget, ömsesidigt, Storkyrkobrinken 11, postfack 24, Stockholm 2.*

Hernösand.

Brandkåren har under året varit alarmerad 19 gånger, däraf för eldsvåda 10, falskt alarm 3, soteld 5 och inspektion 1 gånger. Ambulansvagnen har uttryckt 129 gånger med en tillryggalagd väglängd af sammanlagt 453 km. Vid en eldsvåda har 5 slangledningarna använts, däraf 2 från motorsprutan. Vid öfriga eldsvådor har 3 gånger använts 1 slangledning. Slanglängden, som vid eldsvådorna varit använd utgör sammanlagt 850 m. Motorsprutan har använts 3 gånger. Vaglängden, som brandkåren tillryggalagt under utryckningarna uppgår till 53 km. Vid kårens verkstäder har bland annat förfärdigats 1 utdragsstege och 3 hakstegar. En ny mekanisk stege om 22,5 meters längd har inköpts från fabriker E. E. Fromell i Sundsvall för ett pris af 1,650 kronor.

Hälsotillståndet inom kåren har under året varit mycket godt.

Stockholm.

Den 5 maj afled skorstensfejarmästaren O. L. Rundström, 60-årig. Med R. borgick en man som utfört enastående sportbragder, En gång i sin ungdom lade han sålunda ut en bräda på korset till ett kyrktorn i Malmö och stod på hufvudet därpå. Då var det fråga om att åtala honom, men polismästaren var så imponerad af djärfheten, att han resolverade: om någon gör om det bli ni åtalade — båda två! Men ingen vågade göra om det. På Katarina norra folkskola vid Tjörhofsgatan hade flaggan en gång fastnat uppe på åskledaren, och det var omöjligt att få ned den. Klockan 4 en morgon klef Rundström ut på den höga byggnadens tak, gick bort till gafveln där den 12 meter höga flaggstängen stod och började utan betänkande klättra uppför densamma, nådde dess topp, lossade den blågula duken och halade sig så ned igen. När man frågade honom huru det kändes där uppe svarade han: "Jo, litet kusligt var det ju ett tag. Stången sviktade åtskilligt när jag befann mig högst uppe, och hade den då brustit, så hade jag ramlat ned på gården. Det hade ju varit döden förstas."

Luleå.

Vid Luleå stadsfullmäktiges sammanträde den 26 mars 1915 fastställdes följande lönestat för Luleå brandkårs underbefäl, att gälla från och med 1915 års början.

Brandmästaren: Lön och tjänstgöringspenningar kr. 2,000, hvaraf 1,600 kr. kontant och 400 kr. beräknas värde af fri bostad om 2 rum och kök med ved och lyse; 2 ålderstillägg å 250 kr. efter 5 och 10 år.

Brandförmännen: Lön och tjänstgöringspenningar kr. 1,800, hvaraf 1,500 kr. kontant och 300 kr. beräknas värde af fri bostad om 1 rum och kök med ved och lyse; 3 ålderstillägg å 150 kr. efter 5, 10 och 15 år.

För samtliga tillkommer dessutom fri uniformsbeklädning, utom skodon samt fri läkarevård.

Brandmästaren O. P. Stråle har af Luleå stadsfullmäktige beviljats ett resebidrag af 125 kr. för bestående af Svenska Brandmannaförbundets årsmöte innevarande år.

Vid stadsfullmäktiges sammanträde den 22 april 1915 antogs utarbetadt förslag till ny brandordning för Luleå stad och beslöts att den fasta brandkåren skall bestå af 1 brandchef, 1 brandmästare tillika vice brandchef, 1 brandmästare eller brandförman som chef för reservbrandkåren, 2 brandförmän samt minst 6 ordinarie brandmän, erforderligt antal extra brandmän och 1 maskinist.

På drätselkammarens förslag beslutade äfven stadsfullmäktige att nuvarande brandmästaren O. P. Stråle skall vara vice brandchef och nuvarande vice brandchefen, poliskonstapeln K. E. Franson skall vara chef för reservbrandkåren med titel brandmästare och med bibehållande af nuvarande löneförmåner.

Förhärjande eldsvåda i Helsingfors hamn.

Den 25 maj ströx efter kl. 10 på kvällen utbröt eldsvåda i den s. k. södra hamnen i Helsingfors. Elden kom lös i bambbalar, upplagda i ett öppet skjul på kajen. Lågorna spred sig med ytterlig hastighet, och gnistor flögo ombord på ångaren Bore II, som låg förtöjd vid kajen.

Då man på Bore II märkte faran, sökte man gennast kasta loss förtöjningarna för att komma undan den. Befälhafvaren, kapten Rusko, skyndade själf för-ut för att kasta loss. Då han därpå återvände, hade däckets midskepps redan fattat eld. Denna spred sig med en förfärande snabbhet, så att inom kort nästan hela fartyget var insvept i flammande lågor, som slog högt mot skyn. Endast akterskeppet, som låg undan vinden, blef oberört.

Bore II hade på måndagen anländt till Helsingfors och skulle i onsdags tidigt på morgonen afgå därifrån. De flesta passagerarna — antalet var ganska stort — hade infunnit sig ombord och gått till hvila. Den första åtgärden var därför att söka rädda dessa. Såväl befälet som manskapet på ångaren utvecklade härvid stor kall-

blodighet och rådighet. Det brinnande fartyget, som drivit ett stycke ut från kajen, förhalades med aktern mot den invid liggande s. k. stora kajen, och denna väg räddades ett stort antal personer. Andra kastade sig i sjön och upptogs på å båtar, som från alla håll skyndade till för att bispringa de nödställda. Många blefvo mer eller mindre svårt brända och måste fåras till kirurgiska sjukhuset, däribland flera barn. Flera af de bärgade voro iförda endast nattdräkter. Hjärtslitande scener utspelades vid tillfället. Mödrar sökte under jämmer sina barn, som de trodde omkomna i lågorna och barn ropade på sina föräldrar.

En af besättningskarlarna har berättat, att han, då elden utbröt, hade vaktin i maskinrummet, där för tillfället någon maskinpersonal icke befann sig. Man hade eld under pannorna, men då han märkte att elden var lös ombord, skyndade han sig att kasta vatten på fyrrarna. När han kom upp på däck, hade elden redan spridit sig öfver en stor del af detta.

Bores befälhafvare sågs under eldsvådan på kajen. Han var iförd endast benkläder och skjorta samt insvept i en filt. Han hade räddat sig genom att hoppa i sjön. Hans händer voro svårt brända, men han hade icke tid att tänka därpå. Han hördes ge order om, att redieriet skulle underrättas om katastrofen och passagerarna inlogeras och räknas för konstaterande af huruvida alla blifvit räddade.

Under eldens fortsatta härjningståg på onsdagsmorgonen tog Bore II allt större och större öfverhaling åt babord. Vid half 3-tiden sjönk ångaren invid kajen, där den förhalats, så att babordsrelingen låg under vatten. Fartygets master slogos mot varuskjulets tak och bräcktes. Hela öfre däck och de på detsamma uppförda salongerna äfvensom soltaket blefvo, förutom en del af akterdäcket, förstörda af elden. Äfven på mellandäcket hade allt tråvirke spoliierats. Elden hade, som nämnts, tagit sin början midskepps och spred sig därifrån akterut, hvarest den fann riklig näring i tapetlasten, hvilken till större delen var lastad i akterrummen.

Efter släckningsarbetet voro dykare sysselsatta med att söka efter de personer som omkommit vid branden. Man lyckades omedelbart upptaga liken af två kvinnor. Den ena kvinnan har identifierats som en 17 år gammal ryska. Flera personer kastade sig från den brinnande ångaren i vattnet och därvid tros några af dem ha om-

kommit. Det föreligger äfven en möjlighet, att passagerarne blifvit innebrända i däckssalongerna eller i sina hytter. Bland passagerarna funnos 7 sjuka andraklasspassagerare. Hos polisen ha gjorts flera anmälningar om personer, som försvunnit vid branden. Så saknas trenne barn och deras guvernant samt en dam om 23 år äfvensom hennes sällskapsdam.

Inalles 10 anmälningar om försvunna ha gjorts hos polisen. Det hade ännu i torsdags varit omöjligt att fastställa huru många som ännu saknas och hvilka som räddat sig. Någon passagerareförteckning fanns nämligen icke ombord, men väl förvarades de ombordvarandes pass på ångaren. Passen uppbunno emellertid liksom och fartygsjournalen och andra skeppsdokument. Vid branden ådrog sig äfven en marinkonduktör så svåra brännskador, att han afled under färden till ett sjukhus.

Vid polisförhören har det framgått, att i det brunna varuskjulet förvarades ett parti hampa om några hundra balar, som tidigare hämtats till Helsingfors med ångaren Baltic. Dessutom inrymde skjulet 800 säckar hvetemjöl, 813 säckar rågmjöl och 50 lädor makaroni.

Den brunna Bore II:s utgående last bestod af 392 kolly tapeter och 19 kolly annat stycke-gods samt möbler och reseffekter, tillhöriga passagerarna ombord. Tapetlasten var från Tammerfors tapetfabrik och försäkrad i bolaget Salamandra för 28,850 rubel.

Det har vidare utreds, att elden uppstått på kajen i balarna med hampa. I upplaget hade några minderåriga gossar på aftonen slagit sig ned. En af dem vid namn Pulkkinen hade tändt en cigarret, oaktat kamraterna varnat honom härför, hvarvid bastomhöjlet kring en blårbal antändes. Elden spred sig med stor hastighet i balen och därifrån till andra sådana. Pulkkinen lyckades rädda sig oskadd, men de öfriga gossarna brände sig mer eller mindre illa i ansikte och på händer. Svårast skadade blefvo tre arbetarsöner, hvilka ännu i torsdags vårdades på sjukhus.

**Prenumerera på
Svensk Brandkårs-Tidning**

Trelleborgs Gummifabriks Aktiebolag

tillverka sug- och spolslangar samt tekniska Gummivaror af alla slag.

Afdelningskontor och nederlag: **SKEPPSBRON 4, GÖTEBORG.**